

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 2012/4219 HSV000/330
Dato: 30.11.2012

Forskrift om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13 - svar på høring

Vi viser til deres brev datert 31.8.2012 hvor departementet inviterer til høring om forslag til forskrifter om rammeplaner for lærerutdanninger trinn 8-13. Ved Universitetet i Tromsø (UiT) har saken blitt behandlet ved alle fakulteter og institutter som tilbyr hele eller deler av universitetets ulike lærerutdanninger. Universitetets samlede høringsuttalelse bygger på fakultetenes innspill.

Faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag

UiT mener at forskrift om rammeplan for faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag med fordel kan være noe mer styrende med hensyn til det å sikre tilstrekkelig faglig fordypning enn det som er tilfelle i forslaget.

Fastsetting av spesielle opptakskrav for studiet skal ikke vedtas i denne runden, men departementet vil gjerne ha synspunkter på dette allerede nå. UiT ønsker ikke å ta endelig stilling til spørsmålet om opptakskrav i denne høringsrunden, men er prinsipielt for at man enten fastsetter samme opptakskrav som for øvrige lærerutdanninger, det vil si med karakterkrav 3 i norsk og matematikk og 35 skolepoeng, eller så velger man å beholde generell studiekompetanse som opptakskrav. UiT tilbyr faglærerutdanning i musikk og ved denne utdanningen gjennomføres det en opptaksprøve som er av både teoretisk og utøvende art. Opptaksprøven tillegges stor vekt i forbindelse med vurderingen av søkerne og bidrar til å sikre kvalifiserte og kompetente studenter. UiT mener det kan være hensiktsmessig å innføre opptaksprøver innenfor de praktiske og estetiske fagene der dette er egnet.

Lektorutdanning for trinn 8-13

UiT er positiv til prinsippene lektorutdanningen skal bygge på etter den foreslåtte forskriften om rammeplan. UiT støtter også forslaget om å innføre en fordypningsoppgave som skal gjennomføres i tredje studieår. Den må være bestått før studentene begynner på masterdelen av studiet og vil således være en kvalitetssikring av deres faglige nivå.

Fagmiljøene ved UiT har gitt uttrykk for at de foreslåtte læringsmålene er for ambisiøse ettersom den integrerte lektorutdanningen vil gi noe mindre faglig fordypning enn en disiplinmaster. UiT vil derfor understreke at det er viktig at læringsutbyttebeskrivelsene formuleres på en måte som bidrar til å tydeliggjøre integrasjonen mellom fagstudiene og det profesjonsfaglige i lektorutdanningen.

Erfaringer fra praksisfeltet er sentralt i en profesjonsutdanning og det er viktig at denne erfaringen erverves gjennom hele studieløpet. Det er imidlertid store utfordringer knyttet til organiseringen av praksis for studenter på lektorprogrammene. Tilrettelegging i forhold til andre deler av studiet er utfordrende allerede i dag. En økning i antall praksisdager vil utvilsomt medføre større utfordringer, men disse må institusjonene være villige til å ta. Ved å tenke nytt og se på nye måter å organisere praksis på, mener UiT at 100 dager praksis vil la seg gjennomføre og støtter praksiskravet som er foreslått for lektorutdanningen.

Forskriften foreslår videre at studentene skal ha praksis både på ungdomstrinnet og i studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring. Mange

videregående skoler tilbyr imidlertid ikke både yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram og en slik praksisordning vil derfor kunne medføre en uheldig oppsplitting av praksisen for studenten. UiT mener derfor at det bør være tilstrekkelig med praksis på ungdomstrinnet og i en av programtypene i videregående opplæring, eller i begge programtypene i videregående opplæring. Samtidig er det viktig å sikre at studentene får god kunnskap om utfordringene som er knyttet til det å undervise på de ulike nivåene og innen de ulike programområdene i videregående opplæring, selv om de ikke gjennomfører praksis i alle.

Praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13

UiT støtter forslaget til krav om mastergrad og kompetanse i to skolefag for opptak til PPU, dog med noen forbehold.

Som departementet opplyser om i høringsbrevet, vil et slikt krav umuliggjøre opptak til PPU for kandidater med tre- og fireårige utdanninger i utøvende kunstfag. Departementet opplyser videre om at det vil bli utarbeidet opptaksbestemmelser som skal sikre at også disse kandidatene kan kvalifisere seg for læreryrket gjennom PPU. Det gis videre ingen signaler om hvordan dette tenkes gjort og UiT forutsetter at det ikke vil innebære ordninger som vil være til ugunst for de berørte studentene og kunstfagene. Kandidater med tre- eller fireårige utdanninger i utøvende og skapende kunstfag, har stor grad av fordypning i sin utdanning og vil være i stand til å ivareta undervisningsoppgaver på høyt nivå i sitt fag.

Noen av fremmedspråkene som tilbys i videregående opplæring krever særlig lang utdanning for studenter som ikke har språket som morsmål. Samisk er eksempel på et fag som det undervises i skolen både som morsmål, andrespråk og fremmedspråk. Studenter med utdanning innen samisk og tilsvarende språkfag kan dermed ha utdanning på masternivå med kun ett relevant skolefag. UiT går inn for at det i slike tilfeller likevel kan gis opptak til PPU.

Departementet informerer også om at de vil vurdere å tillempe opptakskravet til PPU for å sikre at bachelorkandidater i realfag og teknologi fortsatt kan tas opp. UiT mener dette vil være uheldig og ser ingen grunn til at det skal stilles lavere krav til lærere som underviser i realfag og teknologi enn det gjøres til de som skal undervise i språk og samfunnsfag. UiT anbefaler at departementet i stedet vurderer hvorvidt ordningen med å ettergi studielån til disse kandidatene etter fullført PPU kan gjøres om etter at overgangsperioden frem til de nye opptakskravene trer i kraft er over.

I forslaget ligger det videre et krav om at studenter som er tilsatt i skolen skal ha minimum 50 % av praksis ved en annen skole enn den de er tilsatt i. Dette berører spesielt studenter på deltidsutdanningene og kan bety at de må bo borte i deler av praksisperioden. Dette har både praktiske og økonomiske konsekvenser for studenten, samt for skolen som må skaffe vikar i denne perioden. UiT støtter ikke dette forslaget fordi det kan få uheldige konsekvenser spesielt for studenter og skoler i distriktene. Det må heller legges vekt på god kvalitetssikring av praksisopphold som gjennomføres i sin helhet i skolen studenten er tilsatt i.

Praktisk-pedagogisk utdanning for profesjonsutdanninger og yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13

Med tanke på skolenes behov for kompetente yrkesfagarbeidere i undervisningsstillinger i dag, vil en endring i opptakskravene til PPU for profesjonsfag tilsvarende det som er foreslått kunne slå svært uheldig ut. Det er nødvendig å rekruttere yrkesfaglærere med solid bakgrunn fra yrkeslivet, noe vi tror vil være vanskelig å oppnå dersom opptakskravet endres i tråd med forslaget og denne gruppen henstilles til å ta treårig yrkesfaglærerutdanning for å oppnå undervisningskompetanse.

Dersom det blir vedtatt å øke kravene for opptak til PPU for denne gruppen, mener UiT at en overgangsperiode på tre år vil være for lite. Treårig yrkesfaglærerutdanning finnes i dag bare ved HiOA og NTNU og må bygges opp i flere deler av landet, også i Nord-Norge. Som den største lærerutdanningsinstitusjonen i Nord-Norge vil UiT ha et særlig ansvar for å etablere et slikt tilbud, gjerne i samarbeid med andre institusjoner, dersom det blir nødvendig. Det vil imidlertid ta tid før et

tilstrekkelig og landsdekkende utdanningstilbud som dekker samfunnets behov for denne type arbeidskraft er etablert.

UiT har for øvrig ingen kommentarer til innholdet i de foreslåtte forskriftene om praktisk-pedagogisk utdanning for profesjonsfag for trinn 8-13 og yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13.

Øvrige kommentarer

Begrepet programplan er benyttet i alle forskriftsforslagene. Programplanen skal inneholde bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Dette synes å samsvare med hva studieplaner skal inneholde etter lov om universiteter og høyskoler § 3-3 tredje ledd. Verken forskriftene eller retningslinjene sier noe om hvorvidt programplan er noe annet enn en studieplan. Dersom det er tilfelle bør dette tydeliggjøres. Dersom programplanen i realiteten er det samme som en studieplan, anbefaler UiT at begrepet studieplan benyttes i forskriftene.

Det følger utfordringer med implementeringen av de nye forskriftene som åpenbart vil ha økonomiske konsekvenser for institusjonene. Realiseringen av rammeplanene og intensjonen med disse, forutsetter at institusjonene tildeles nødvendige ressurser til å gjennomføre de nødvendige endringene.

Det foreslås at alle forskriftene skal tre i kraft fra og med studieåret 2013-2014, med overgangsperioder der dette er nødvendig. UiT mener dette er for knapp tid til å gjøre et fullgodt arbeid med å innrette de berørte utdanningene etter og i tråd med intensjonen bak de nye forskriftene. Et annet moment som også bør tas hensyn til i denne sammenheng er informasjonen som allerede nå blir gitt til potensielle søkere. Søknadsfristen for faglærerutdanning i musikk ved UiT med oppstart høsten 2013 er i desember d.å. og søkingen til studiet er i full gang. Det vil trolig ikke være mulig å ha nye studieplaner på plass innen søkingen til de øvrige lærerutdanningene starter i februar. UiT anser derfor gjeldende studieplaner for å være bindende ovenfor studenter som får opptak til kommende studieår og anbefaler derfor at ikrafttredelsestidspunktet utsettes til studieåret 2014-2015.

Vennlig hilsen

Britt Vigdis Ekeli
prorektor for utdanning

Lasse Lønnum
universitetsdirektør